

Nr 5.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag
angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ lagen den 6 mars
1899 om handräckning åt utländsk domstol; given
Stockholms slott den 31 december 1929.*

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill
Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att an-
taga härvid fogade förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§
lagen den 6 mars 1899 om handräckning åt utländsk domstol.

GUSTAF.

Georg Bismark.

Förslag

till

Lag

**angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ lagen den 6 mars 1899 (nr 12 s. 1) om
handräckning åt utländsk domstol.**

Härigenom förordnas, att 1 och 4 §§ lagen den 6 mars 1899 om handräckning åt utländsk domstol, 4 § i nedan angiven del, skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Har i visst mål eller ärende utländsk domstol gjort framställning hos domstol här i riket om vidtagande av någon till rättegången hörande åtgärd, såsom upptagande av ed, anställande av förhör med part, vittne eller sakkunnig, granskning av skriftlig handling eller besiktning av annat föremål, och varder framställningen genom utrikesdepartementet överlämnad till den svenska domstolen, skall den äskade handräckningen lämnas efter ty i denna lag sägs. Vad sålunda stadgats äge dock ej tillämpning, där fråga är om ansvar för gärning, som har karaktär av politiskt brott eller som icke är i svensk lag belagd med straff. Ej heller må i mål om ansvar för brottslig gärning handräckning meddelas för parts hörande på ed.

Lika med utländsk domstol anses i denna lag annan utländsk judiciell myndighet.

4 §.

Möter — — — — fullgöra.

Avser mål, däri handräckning äskats, ansvar för brottslig gärning, give rätten eller domaren i god tid den utländska domstolen underrättelse, vilken dag ärendet skall förekomma. Sådan underrättelse skall ock eljest lämnas, där den utländska domstolen därom framställt begäran.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 december 1929.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bissmark:

»I de flesta av de fördrag, som Sverige ingått med främmande stater angående ömsesidigt utlämnande av förbrytare, har vardera fördragsstaten, med eller utan inskränkning, tillika förbundet sig att genom anställande av vittnesförhör eller vidtagande av annan undersökningsåtgärd handräckningsvis bidra till utredning av brottmål, som äro under handläggning inför myndighet inom den andra fördragsstaten.

I ett av de senaste av dessa fördrag, nämligen det år 1923 med Finland ingångna, stadgas sålunda i artikel 14, att, om judiciell myndighet i den ena av de fördragsslutande staterna vid handläggning av brottmål av icke politisk beskaffenhet finner nödigt, att förhör anställas med vittnen, som uppehålla sig inom den andra statens område, eller att annan undersökningsåtgärd där vidtages, skall därom gjord framställning efterkommas i den utsträckning, lagstiftningen i den stat, där vittnet skall förhöras eller åtgärden vidtagas, sådant medgiver; dock att handräckning kan förvägras, om undersökningen har till föremål en handling, vilken i den stat, hos vilken framställningen blivit gjord, icke är straffbar.

I svensk rätt finnas emellertid för närvarande icke några bestämmelser, som reglera fullgörandet av förenämnda, Sverige fördragsenligt åliggande förpliktelser. Visserligen föreskriver lagen den 6 mars 1899 om handräckning åt utländsk domstol, att på sådan domstols begäran svensk domstol skall vara skyldig att anställa vittnesförhör eller vidtaga andra till rättsgången hörande åtgärder. Men från nämnda lags tillämplighetsområde har, såsom framgår av dess 1 §, undantagits mål och ärenden, däri fråga är om ansvar för brottslig gärning eller om efterforskning av brott. Enligt vad förarbetena till nämnda lag giva vid handen ansågs emellertid därav ej böra följa, att handräckning icke under några förhållanden skulle kunna enligt svensk lag meddelas i brottmål. Tvärtom förmenades att, där internationella

avtal ej annat föranledde, det borde lämnas till domstolen att i varje särskilt fall pröva, huruvida i dylika mål äskad åtgärd skulle vidtagas eller icke. Erfarenheten har emellertid visat, att svenska domare med åberopande av lagens begränsning ej sällan ställa sig avvisande till framställning om hållande av vittnesförhör i brottmål, något som obestriddligen kan vålla svårigheter i internationellt hänseende, särskilt i de fall då traktatmässig förpliktelse att vidtaga den begärda åtgärden föreligger. Men även då någon skyldighet av antydd beskaffenhet icke förefinnes, överensstämmer det med internationell sedvänja, såsom i motiven till 1899 års lag erinras, att som regel de särskilda staternas domstolar lika litet i brottmål som i andra mål undandraga sig att meddela äskad handräckning. Vid sådant förhållande torde det vara påkallat att stadga skyldighet för svenska domstolar att i allmänhet tillhandagå med handräckning enligt nämnda lag jämväl uti mål angående ansvar för brottslig gärning. De skiljaktigheter som, på sätt i omförmälda motiv framhålles, möjligen förefinnas mellan svensk och utländsk uppfattning rörande åtalade gärningars straffvärdhet, lära numera icke kunna anses innefatta avgörande skäl mot en dylik utvidgning av 1899 års lags tillämplighetsområde.

Från skyldigheten att i brottmål lämna handräckning av ifrågavarande slag göres i de flesta fördragen undantag beträffande politiska förbrytelser. Lika litet som enligt allmänt antagna grundsatser utlämning må ske för brott, som äga politisk karaktär, lika litet har det tydligen synts lämpligt att genom handräckning lämna medverkan till utredning av dylika brott. Denna begränsning i förpliktelsen bör uppenbarligen komma till uttryck jämväl i lagstiftningen. Att däri utmärka, vad som skall förstås med politiskt brott, synes ej tillrädligt; så har ej heller skett i lagen den 4 juni 1913 angående utlämning av förbrytare. Bedömandet av detta spörsmål lärer, med ledning av doktrin och praxis, få ske på grundval av förhållandena i varje särskilt fall. Anmärkas må, att såsom politiskt brott torde böra behandlas gärning, vilken, utan att helt och hållet vara av dylik natur, dock övervägande äger sådan karaktär.

Liksom beträffande politiska förbrytelser torde i mål rörande ansvar för gärning, som enligt svensk lag är straffri, åtgärd av ifrågavarande slag icke böra ifrågakomma; att handräckningsvis medverka till att en för dylik gärning tilltalad ådrages straffpåföljd, skulle mången gång vara stötande. Också medges i vissa fördrag uttryckligen, att i fråga om sådana handlingar undantag må ske från den allmänna regeln om handräcknings meddelande, och i samtliga fördrag göres för övrigt förbehåll, att lagstiftningen i det land, där den begärda åtgärden skall äga rum, icke lägger hinder i vägen därför.

I mål om ansvar för brottslig gärning lärer handräckning icke böra meddelas för parts hörande på ed.

Det synes icke finnas skäl att, på sätt som gäller beträffande utlämningslagen, begränsa ifrågavarande lags räckvidd till att avse allenast brott fallande under allmän strafflag eller under sjölagen. Ej heller föreligger i förevarande fall anledning att såsom villkor för handräcknings meddelande fordra, att straffet för gärningen i fråga kan nå upp till ett visst mått.

Enligt fördraget med Finland, liksom enligt vissa förslag till fördrag, varom underhandlingar pågå, skall handräckning lämnas, då framställning därom göres av judiciell myndighet. Lagen bör förty utsträckas att gälla även framställning av annan sådan myndighet än domstol, exempelvis undersökningsdomare.

I 1899 års lag (4 § andra stycket) stadgas, att den utländska domstolen skall, då begäran därom göres, underrättas om dagen för ärendets företagande. I mål om ansvar för brottslig gärning synes det önskvärt att dylik underrättelse alltid meddelas. Den tilltalade, som får antagas av domstolen erhålla del av sagda underrättelse, beredes därigenom möjlighet att, personligen eller genom ombud, tillstädeskomma vid förrättningen.

I anslutning till nu anförda synpunkter har jag låtit inom justitiedepartementet utarbета förslag till *lag angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ lagen den 6 mars 1899 (nr 12 s. 1) om handräckning åt utländsk domstol.*»

Föredraganden uppläser härefter omförmälda förslag av den lydelse, den vid detta protokoll fogade bilagan utvisar, samt hemställer, att lagrådets yttrande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen avsedda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ lagen den 6 mars 1899 (nr 12 s. 1) om handräckning åt utländsk domstol.

Härigenom förordnas, att 1 och 4 §§ lagen den 6 mars 1899 om handräckning åt utländsk domstol, 4 § i nedan angiven del, skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Har i mål eller ärende, vari ej är fråga om ansvar för gärning, som icke är i svensk lag belagd med straff eller som äger karaktär av politiskt brott, utländsk domstol gjort framställning hos domstol här i riket om vidtagande av någon till rättegången hörande åtgärd, såsom upptagande av ed, anställande av förhör med part, vittne eller sakkunnig, granskning av skriftlig handling eller besiktning av annat föremål, och varder den framställning genom utrikesdepartementet överlämnad till den svenska domstolen, skall den äskade handräckningen lämnas, efter ty i denna lag sägs.

I mål om ansvar för brottslig gärning må handräckning ej meddelas för parts hörande på ed.

Lika med utländsk domstol anses i denna lag annan utländsk judiciell myndighet.

4 §.

Möter — — — fullgöra.

Avser mål, däri handräckning äskats, ansvar för brottslig gärning, give rätten eller domaren i god tid den utländska domstolen underrättelse, vilken dag ärendet skall förekomma. Sådan underrättelse skall ock eljest lämnas, där den utländska domstolen därom framställt begäran.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 23 december 1929.

N Ä R V A R A N D E:

justitieråden STENBERG,
APPELBERG,
TISELIUS,
regeringsrådet SÖDERWALL.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 13 december 1929, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till lag angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ lagen den 6 mars 1899 (nr 12 s. 1) om handräckning åt utländsk domstol.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsrådet friherre Henric Nordenskjöld.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 31 december 1929.*

N ä r v a r a n d e :

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDBIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bissmark, lagrådets den 23 december 1929 avgivna yttrande över det den 13 december 1929 till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående ändrad lydelse av 1 och 4 §§ lagen den 6 mars 1899 (nr 12 s. 1) om handräckning åt utländsk domstol.*

Föredraganden hemställer, att förslaget, vilket av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte — efter det bestämmelserna i 1 § undergått en ur redaktionella synpunkter önskvärd omläggning — genom proposition föreläggas 1930 års riksdag till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen, att till nästkommande års riksdag skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.